

сителни числа въ горната таблица¹ показватъ, че балканскитѣ околии се отличаватъ съ слаба раждаемостъ. Така, напр., въ околия Габрово раждаемостъта се измѣрва съ 20·1 живородени деца на 1000 жители. Тая раждаемостъ е по-низка отъ съответната такава въ всички градове. Сжщо така низка е раждаемостъта и въ околия Дръново, дето съответния промилъ е 23·7. Изобщо взето, всички околии, разположени по склоноветѣ на Балкана, особено по севернитѣ склонове, се отличаватъ съ слаба раждаемостъ. Такива сж: Орхание, Тетевене, Троянъ, Ловечъ, Севлиево, Търново, Горна Орѣховица, Елена; сетне Вратца, Бѣлоградчикъ, Кула, Берковица, а следъ това и околиятѣ по южнитѣ склонове на Балкана, като Котелъ, Сливенъ, Казанлъкъ и пр.

Въ полскитѣ околии раждаемостъта е сравнително много по-голъма. Такива сж преди всичко околиятѣ по Дунавската равнина: Русе, (селска), Балбунаръ, Орѣхово, Бѣла, Свищовъ и пр., дето на всѣки 1000 жители се падатъ повече отъ 35 раждания на живи деца.

Почти до сжщитѣ резултати се дохожда като се разгледатъ относителнитѣ числа за 1911 г. Презъ тая година, както срѣдната за Царството, така и за отдѣлнитѣ околии, раждаемостъ, въ сравнение съ съответната такава презъ 1927 г., е значително по-висока. Общо за Царството презъ 1911 г. се падатъ 40·5 живородени деца на 1000 жители, а презъ 1927 г. съответния промилъ е само 33·6. Обаче въпрѣки тая разлика, околиятѣ, разпредѣлени по интензитета на тѣхната раждаемостъ, презъ 1911 г. се разпредѣлятъ почти по сжщия начинъ, както презъ 1927. Съ най-низка раждаемостъ се отличаватъ, на първо мѣсто, чисто градскитѣ околии, сетне идатъ балканскитѣ и полубалканскитѣ, докато се доде до чисто полскитѣ околии, които се отличаватъ съ най-голъма раждаемостъ.

Тая характерна особеностъ се потвърждава и отъ раждаемостъта по околии срѣдногодишно презъ периода 1906—10 год. Числата показватъ, че съ най-малка раждаемостъ се отличаватъ четиритѣ градски околии: София, Пловдивъ, Варна и Русе, дето на 1000 жители се падатъ по-малко отъ 30 раждания; сетне дохождатъ тритѣ балкански околии: Троянъ, Габрово и Казанлъкъ съ раждаемостъ отъ 30—35 раждания. Полубалканскитѣ околии се отличаватъ съ раждаемостъ отъ 35 до 40, а полскитѣ надъ 40 раждания на живи деца на всѣки 1000 жители. Трѣбва да се отбележи, че презъ разглеждания интервалъ отъ време съ най-голъма раждаемостъ се отличава Пловдивската селска околия — 52·5 раждания на 1000 жители. Следъ нея дохождатъ околиятѣ Варна (селска) съ съответенъ промилъ 49·8, Радомиръ съ 48·5 Орѣхово съ 48·0, Провадия съ 47·4 и пр.

Сжщитѣ тия околии се отличаватъ съ сравнително по-голъма раждаемостъ и следъ войнитѣ.

Всичко казано по-горе за раждаемостъта по околии се вижда нагледно отъ приложената къмъ настоящата статия картограма.

II. Причини за намаление на раждаемостъта.

Отъ приведенитѣ по-горе данни се установява, на първо мѣсто, че преди почването на войнитѣ, презъ цѣлия двадесетъ и петъ годишенъ периодъ на мирно развитие, отъ 1888 до 1912 г., раждаемостъта въ България се е развивала колебливо и даже съ тенденция на нарастване, както показва специфичниятъ коефициентъ, приведенъ на стр. 16. Следъ войнитѣ сжщата раждаемостъ е чувствително намалѣла и има признаци, които подсказватъ, че по-нататъшното нейно развитие ще се отличава съ тенденция на намаление.

1. *Отношението на раждаемостъта къмъ женитбеностъта и срѣдната възраст на встъпващитѣ въ бракъ.* — Би могло да се предполага, че като непосредствена причина за промѣната на раждаемостъта се явява паралелната промѣна на броя на сключенитѣ бракове, или, изобщо взето, на женитбеностъта. Статистическитѣ данни, обаче, не потвърждаватъ това предположение.

Ето и самитѣ числа:

Периоди	На 1000 жители се падатъ	
	Женитби	Живородени деца
1921—1925 год.	11·0	39·0
1916—1920 "	9·3	26·6
1911—1915 "	7·9	38·6
1906—1910 "	9·3	42·1
1901—1905 "	9·9	40·7
1896—1900 "	8·3	41·0
1891—1895 "	8·2	37·5

Относително най-много женитби сж сключени презъ периода 1921—25 г., а срещу това раждаемостъта тъкмо презъ този мирновремененъ периодъ е една *отъ най-малкитѣ*. Сжщо така, срещу най-високата женитбеностъ преди войнитѣ, презъ периода 1901—05 г., не лежи най-голъмата раждаемостъ.

Липсата на връзка между относителния брой на женитбитѣ и съответния такъвъ на ражданията се потвърждава и отъ респективнитѣ статистически данни, отнасящи се за други държави.

На 1000 жители се падатъ

Периоди	На 1000 жители се падатъ							
	Англия жен. ражд.	Белгия жен. ражд.	Италия жен. ражд.	Германия жен. ражд.				
1901—1910 г.	7·7	27·2	8·0	26·1	7·7	32·7	8·0	32·9
1871—1880 "	8·1	35·4	7·2	32·3	7·7	36·9	8·6	39·1
1841—1850 "	8·1	32·6	6·6	30·9	—	—	8·1	36·1